

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

УДК 343.01

О. В. ГОЛОВКІН

І. Р. СКАЗКО

**СУБ'ЄКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ
БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ ТА ПОЛЬЩІ:
ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ**

Досліджуються особливості правового регулювання та функціонування суб'єктів забезпечення національної безпеки в Україні та Польській Республіці. На основі порівняльного аналізу встановлено спільні та відмінні риси в діяльності цих органів. З урахуванням позитивного досвіду Польщі зроблено пропозиції щодо вдосконалення законодавства України з метою підвищення ролі прокуратури України, як правоохоронної структури, діяльність якої впливає на безпекові процеси в державі.

© ГОЛОВКІН Олександр Васильович – доктор юридичних наук, професор, начальник відділу дослідження проблем національної безпеки і оборони НДІ Національної академії прокуратури України, заслужений юрист України, почесний працівник прокуратури України

© СКАЗКО Ігор Романович – головний науковий співробітник відділу дослідження проблем національної безпеки і оборони НДІ Національної академії прокуратури України, почесний працівник прокуратури України

Ключові слова: національна безпека, сектор безпеки і оборони, органи прокуратури.

Головкин А.В., Сказко И.Р. Субъекты обеспечения национальной безопасности в Украине и Польше: сравнительно-правовой аспект

Исследуются особенности правового регулирования и функционирования субъектов обеспечения национальной безопасности в Украине и Польской Республике. На основе сравнительного анализа установлены общие и отличные черты в деятельности этих органов. С учетом позитивного опыта Польши сделаны предложения относительно совершенствования законодательства Украины с целью повышения роли прокуратуры Украины, как правоохранительной структуры, деятельность которой влияет на безопасностные процессы в государстве.

Holovkin Oleksandr, Skazko Igor. Subjects of ensuring of the national security in Ukraine and Poland: comparative – legal aspects

The article deals with the peculiarities of legal regulation and functioning of the subjects which provides the insurance of national security in Ukraine and the Republic of Poland. On the basis of comparative analysis, common and distinctive features of these bodies are established. Taking into account the positive experience of Poland, proposals how to improve the legislation of Ukraine in order to increase the role of the Ukrainian Prosecutor's Office as a law enforcement structure whose activities affect security processes in the state were made.

Keywords: national security, security and defense sector, prosecutor`s office.

Узятий курс на інтеграцію до Європейського Союзу створює необхідність порівняння нормативно-правових актів у сфері забезпечення національної безпеки, що застосовуються в країнах ЄС з положеннями та нормами українського законодавства. Вивчення міжнародного досвіду та його адаптація до національних умов значно полегшить розв'язання проблем національної безпеки і управління загрозами життєво важливих національних інтересів України.

Теоретичні основи порівняльного правознавства наведені у працях В.В.Копейчикова, С.П. Погребняка, В.Д.Ткаченка. Методологічні аспекти, стан і тенденції розвитку національної безпеки досліджували вітчизняні науковці В.Т. Білоус, В.П. Горбулін, І.В. Кременовська, М.В. Коваль, В.А.Ліпкан, Н.Р. Нижник, Г.П. Ситник, І.П. Смешко та інші. Завданням нашої статті є спроба у ході дослідження вітчизняного законодавства та законодавства Республіки Польща визначити найбільш ефективну модель функціонування системи забезпечення національної безпеки та органів, які є складовими сектору безпеки і оборони.

Система забезпечення національної безпеки України створюється і розвивається відповідно до Конституції України та інших нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у сфері управління національною безпекою.

Основу системи забезпечення національної безпеки України складають визначені Законом України «Про основи національної безпеки» органи, сили та засоби забезпечення національної безпеки, які вживають організаційно-управлінських, розвідувальних, контррозвідувальних, оперативно-розшукових, кадрових, науково-технічних, ресурсних та інших заходів, спрямованих на забезпечення процесу управління загрозами та небезпеками, за якого гарантується прогресивний розвиток українських національних інтересів, джерел духовного і внутрішнього добробуту народу України¹.

Стратегією національної безпеки України, затвердженою Указом Президента України від 25 травня 2015 року № 287/2015 передбачено здійснення комплексного вдосконалення законодавства з питань національної безпеки і оборони України, унормування структури і складу сектору безпеки і оборони, системи управління, координації та взаємодії його органів, удосконалення державної системи стратегічного планування, якісне вдосконалення системи демократичного цивільного контролю над органами сектору безпеки і оборони, посилення парламентського контролю у цій сфері².

Єдиної моделі сектора безпеки в світі не існує. Організація Об'єднаних Націй до складу сектора безпеки зазвичай відносить структури, інститути та персонал, які відповідають за адміністра-

тивний контроль, забезпечення і нагляд у сфері безпеки. Цей сектор може включати збройні сили, правоохоронні органи, систему ввіправних закладів, розвідувальні служби, а також органи відповідальні за прикордонний контроль митну службу і захист населення в надзвичайних ситуаціях³. У низці випадків сюди входять судові органи. Крім того, сектор безпеки повинен включати органи управління і контрольні інстанції.

У національному законодавстві України поняття сектора безпеки і оборони (надалі СБО) дано у пункті 4 нової редакції Воєнної доктрини України як охоплену єдиним керівництвом сукупність органів державної влади, Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, правоохоронних органів спеціального призначення, діяльність яких за функціональним призначенням спрямована на захист національних інтересів від зовнішніх і внутрішніх загроз національній безпеці України.

Реформування національного СБО є надзвичайно важливим для України з урахуванням набутого досвіду під час проведення анти-терористичної операції у східних регіонах держави і деякої криміналізації суспільства викликаной цими подіями в поєднанні з глибокою економічною кризою.

Складові сектора безпеки і оборони визначені у Концепції розвитку сектору безпеки і оборони України, затвердженої Указом Президента України від 14 березня 2016 року № 92/2016, однак у їх численному переліку відсутня прокуратура України, яка відповідно до ст. 4 Закону України «Про основи національної безпеки України» є суб'єктом забезпечення національної безпеки⁴. Відсутня, як суб'єкт забезпечення національної безпеки прокуратура України і в проекті Закону України „Про національну безпеку України” (реєстр. № 8068).

Важливим елементом реформування є також узгодження законодавства України, у сфері національної безпеки з правовими нормами європейських країн. Таким прикладом може бути Польща, оскільки наші країни мають низку спільних ознак: історичне минуле, геополітичне становище, чисельність населення, адміністративно-територіальний устрій тощо.

Так, відповідно до ст. 126 Конституції Республіки Польща 1997 року Президент наглядає за додержанням Конституції, стоїть на сторожі державного суверенітету і безпеки держави, а також її територіальної цілісності. Дорадчим органом Президента з питань зовнішньої і внутрішньої національної безпеки є Рада національної безпеки (*Rada Bezpieczeństwa Narodowego RBN*) (ст. 135 Конституції)⁵. Водночас Конституція РП не регулює порядок функціонування RBN, не визначає спосіб призначення її членів або критеріїв, яким повинні вони відповідати. Призначення та звільнення членів Ради відноситься до виключної компетенції Президента РП та не вимагає погодження Прем'єр-міністра або будь-якої іншої особи.

Порядок діяльності RBN визначається указом Президента РП від 24 травня 2010 року «Щодо способу функціонування Ради національної безпеки»⁶.

Рада національної безпеки є колегіальним органом. Основною організаційною формою її діяльності є засідання. Президент РП має виключне повноваження скликати засідання Ради та визначати їх тематику. Як правило, Рада проводить засідання під головуванням Президента РП в офісі Бюро Національної безпеки хоча з ініціативи глави держави воно може відбутися і в іншому місці. Засідання RBN є таємними, якщо Президент не визначив інакше. Секретарем RBN є керівник Бюро національної безпеки, який здійснює інформаційно-аналітичне та організаційне забезпечення діяльності Ради, розроблення прес-релізу та висновків із засідань RBN.

Завданнями RBN у сферах внутрішньої та зовнішньої безпеки держави є: розгляд та оцінка загроз національним інтересам, стратегічних проблем національної безпеки, у тому числі формування напрямків зовнішньої політики; розроблення проектів стратегій національної безпеки, директив політичної та стратегічної оборони Республіки Польща; визначення напрямів розвитку польських збройних сил; узгодження заходів протидії загрозам внутрішній безпеці держави, а також невійськові проблеми системи національної безпеки. Отже в указі Президента РП сфери національних інтересів, які можуть розглядатись на засіданнях RBN визначено широко і в принципі будь-яке питання може стати об'єктом її роботи, якщо, на-

віль у мінімальному ступені це пов'язано з питанням національної безпеки.

Відповідно до ст. 11 Закону «Про загальний обов'язок захисту Польської Республіки» від 21.11.1967 зі змінами від 22.06.2017 Президент РР виконує повноваження у сфері безпеки і оборони за допомогою Бюро національної безпеки (Biuro Bezpieczeństwa Narodowego BBN)⁷.

До основних завдань BBN відповідно до Указу Президента Республіка Польща від 11 серпня 2010 «Про організацію та обсяг діяльності Бюро національної безпеки» належить:

- ініціювання та участь у підготовці концепції і планів організації та функціонування комплексної системи управління національної безпеки, а також контролю за їх здійсненням від імені Президента РР;

- моніторинг та аналіз формування стратегічних умов національної безпеки (внутрішньої та зовнішньої) та підготовки оцінок, а також результатів їх подання до Президента РР;

- розробка та перевірка стратегічних документів (концепцій, директив, планів, програм) у сфері національної безпеки, щодо якої Президент РР має повноваження та нагляд за виконанням поставлених у ньому завдань;

- моніторинг, оцінка та оцінка поточних операцій польських збройних сил, перспективні програми розвитку та оперативні плани щодо їх використання - як частина президентства над Президентом РР, та інші⁸.

Слід зазначити, що в Республіці Польща залежно від характеру загроз і викликів, які стоять перед державою періодично оновлюються нормативні документи у сфері національної безпеки. До прикладу Стратегія національної безпеки РР прийнята у 2007 році розглядала національну безпеку як категорію, що охоплює усі аспекти і сфери національної безпеки – зовнішні, внутрішні, військові⁹.

У Стратегії розвитку системи національної безпеки Республіки Польща до 2022 р., прийнятій у квітні 2013 р. були закладені основи функціонування системи, яка гарантує швидко та ефективно відпо-

відь на усі види загроз для Республіки Польща. Необхідність створення нового документа у сфері національної безпеки були зумовлені активною участю Польщі в системах європейської безпеки та високим рівнем терористичної загрози в світі¹⁰.

Головним документом стратегічного планування у сфері національної безпеки Республіки Польща на даний час є Стратегія національної безпеки країни прийнята Радою міністрів РП 21 жовтня 2014 р. та затверджена Президентом РП 5 листопада 2014 р.¹¹

У Польщі не має окремого нормативно-правового акту у якому визначено перелік органів та служб, які забезпечують національну безпеку, однак аналіз чинного законодавства Республіка Польща дозволяє виділити наступні органи, які залучаються до виконання завдань в інтересах національної безпеки:

1) *Президент, Сейм, Прем'єр-Міністр, Бюро національної безпеки, інші державні органи;*

2) *Органи, які здійснюють правосуддя: суди, органи прокуратури, Міністерство юстиції;*

3) *Спецслужби: Агенство внутрішньої безпеки (Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrzznego - ABW), Агенство розвідки (Agencja Wywiadu - AW), Центральне антикорупційне бюро (Centralne Biuro Antykorupcyjne - CBA), Служба військової контррозвідки (Służba Kontrwywiadu Wojskowego - SKW), Служба військової розвідки (Służba Wywiadu Wojskowego - SWW) та Служба фінансової розвідки (Wywiad Skarbowy - WS);*

4) *Органи захисту громадської безпеки: поліція, прикордонна служба, пенітенціарна служба, служба цивільної оборони, військова жандармерія та інші.*

Контроль за діяльністю спецслужб здійснюється Прем'єр-міністром РП. При Раді Міністрів Республіки Польща утворено Комітет у Справах Спеціальних Служб в якості консультативного органу з питань планування, контролю і координації діяльності Агентства внутрішньої безпеки, Агенства розвідки, Служби військової контррозвідки, Служби військової розвідки Центрального антикорупційного бюро щодо захисту національної безпеки з діями поліції, прикордонної служби, військової поліції, тюремної служби,

податкової адміністрації, органів фінансової інформації та розвідувальних служб польських збройних сил. Прем'єр-міністр, для координації діяльності в галузі безпеки та оборони держави, видає обов'язкові керівні вказівки та вимагає інформації та висновків від зазначених органів.

У межах даної статті ми зупинимося на функціонуванні такого органу, як Агенство внутрішньої безпеки (АВВ) та його взаємовідносинах з органами прокуратури. Правову основу діяльності АВВ становить Закон РП від 24 травня 2002 року «Про Агенство внутрішньої безпеки та Агенство розвідки». Відповідно до ст. 3 Закону керівники цих Агенств призначаються та звільняються з посади Прем'єр-міністром РП після консультацій з Президентом РП, Комітетом у Справах Спеціальних Служб та Спеціальним Комітетом з розвідки Сейму і безпосередньо підпорядковані Прем'єр-міністру. Президент також має право отримувати інформацію безпосередньо від керівників АВВ та АР¹².

У ст. 5 Закону визначено основні функції та повноваження АВВ, а саме щодо виявлення, запобігання та протистояння загрозам внутрішньої безпеки держави та її конституційного ладу, зокрема, суверенітету, незалежності та недоторканності її території; попередження та виявлення таких злочинів як : а) шпигунство, тероризм, контрабанда зброї, незаконний обіг наркотиків, незаконне розголошення або використання секретної інформації та інших злочинів проти основ безпеки держави; б) які впливають на економічні основи безпеки держави.

Відповідно до ст. 21 Закону в рамках завдань, зазначених у ст. 5, співробітники АВВ проводять: 1) оперативно-розвідувальні та розшукові заходи з метою попередження та виявлення злочинів і переслідування злочинців; 2) оперативно-розвідувальну та аналітично-інформаційну діяльність з метою отримання та обробки інформації, необхідної для захисту держави та її конституційного ладу. АВВ також здійснює дії за розпорядженням суду або прокурора у межах, визначених Кримінальним процесуальним кодексом Співробітники спецслужби здійснюють діяльність лише в межах

компетенції Агентства, і в цьому відношенні вони мають право на отримання процесуальних прав поліції.

Законом ПР від 24 травня 2002 року в розділі 4 (Повноваження працівників Агентства внутрішньої безпеки та Агентства зовнішньої розвідки) ст.ст. 27-34а надано широкі повноваження Генеральному прокурору Польщі у здійсненні контролю за діяльністю АБВ у сфері національної безпеки.

Зокрема, Генеральний прокурор РП:

- надає письмову згоду на внесення до Окружного суду у Варшаві керівником АБВ подання щодо проведення оперативних заходів з використанням оперативно-технічних засобів з метою запобігання, виявлення, припинення та фіксування правопорушень віднесених до компетенції Агенства;

- надає письмову згоду на внесення до Окружного суду у Варшаві керівником АБВ заяви про продовження оперативних заходів на строк від 3-х до 12-ти місяців;

- після ознайомлення з матеріалами надає письмову згоду на внесення до Окружного суду у Варшаві керівником АБВ заяви щодо подальшого зберігання матеріалів з оперативного контролю;

- до порушення кримінальної справи контролює порядок проведення та результати дій Агенства в рамках оперативних заходів, у тому числі пов'язаних з виготовленням, обробкою, зберіганням та збутом предметів злочину, з метою документування злочину, якщо це не створює загрози життю та здоров'ю людей і в разі необхідності зупиняє їх проведення;

- з метою попередження, боротьби і виявлення терористичних злочинів та притягнення до відповідальності винних осіб, дає згоду на блокування доступу до постачальника електронних послуг;

- виконує інші повноваження визначені законом.

Крім того, керівник АБВ інформує Генерального прокурора про результати оперативного контролю після його завершення та, на його прохання, також про хід проведення цієї перевірки, представляючи усі зібрані матеріали. У разі отримання достатніх доказів для порушення кримінальної справи керівник Агенства передає

Генеральному прокуророві всі матеріали, зібрані під час застосування оперативного контролю¹³.

Підсумовуючи, зазначимо, що як в Україні, так і Польщі практично однаково побудовані системи забезпечення національної безпеки, однак в Польщі спецслужби безпосередньо підпорядковані Прем'єр-міністру та контролюються Комітетом у справах Спеціальних Служб Ради Міністрів та Спеціальним Комітетом з розвідки Сейму. Їм також не притаманні правоохоронні функції, такі як розслідування злочинів. У виняткових випадках за дорученням суду або прокурора вони можуть в межах визначених Кримінальним процесуальним кодексом проводити окремі процесуальні дії. Також Генеральний прокурор РП наділений достатніми повноваженнями у здійсненні контролю за діяльністю спецслужб.

Вважаємо, що досвід Польщі може бути використаний нашою державою під час реформування законодавства з питань національної безпеки і оборони України, унормування структури і складу сектора безпеки і оборони, системи управління, координації та взаємодії його органів, вдосконалення системи демократичного цивільного контролю над органами сектору безпеки і оборони, посилення парламентського контролю у цій сфері. На нашу думку, за наявності у складі сектора безпеки і оборони різномірних за діяльністю та підпорядкованістю правоохоронних органів, лише органи прокуратури з урахуванням інституціональних та функціональних ознак їх діяльності визначених п.2 ч. 1 ст. 131-1 Конституції України та ст. ст. 22, 25 Закону України „Про прокуратуру” зможуть забезпечити належну координацію діяльності правоохоронних органів у сфері протидії злочинності, оскільки здійснення координації та контролю за діяльністю органів виконавчої влади у сфері національної безпеки і оборони, які проводить Рада національної безпеки і оборони України відповідно чинного законодавства, не може стосуватись процесуальної діяльності органів правопорядку.

З огляду на викладене вважаємо за доцільне в Концепції розвитку сектора безпеки та оборони України та при прийнятті Верховною Радою України нового Закону України „Про національну безпеку України”, (реєстр. № 8068) визначити прокуратуру України

як правоохоронну структуру, діяльність якої впливає на безпекові процеси в державі.

1. *Про основи національної безпеки України*: Закон України від 19 червня 2003 року № 964-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/964-15>.
2. *Стратегія національної безпеки України*: Указ Президента України від 25 травня 2015 року № 287/2015. URL: www.president.gov.ua/documents/2872015-19070.
3. *Обеспечение мира и развития: роль Организации Объединенных Наций в поддержке реформы в сфере безопасности*. Доклад Генерального секретаря. A/62/659-S/2008/39 от 23 января 2008. URL: <https://documents-ddsny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N08/216/08/PDF/N0821608.pdf>.
4. *Концепції розвитку сектору безпеки і оборони України*: Указ Президента України від 14 березня 2016 року № 92/2016. URL: zakon.rada.gov.ua/go/n0002525-16.
5. *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskie z dnia 2 kwietnia 1997 r.* URL: <http://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/polski/kon1.htm>.
6. *Zarządzenie prezydenta RP z dnia 24 maja 2010 r. w sprawie trybu działania Rady Bezpieczeństwa Narodowego*. URL: www.bbn.gov.pl/download.php?s=1&id=4700.
7. *Ustawa z dnia 21 lipca 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn. Dz. U. z 2004 r. nr 241, poz. 2416 z późn. zm)*, art. URL: <http://www.cossw.pl/file/redir.php?id=5631>.
8. *Zarządzenie Nr 2 Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 11 sierpnia 2010 r. w sprawie organizacji oraz zakresu działania Biura Bezpieczeństwa Narodowego*. URL: <https://www.bbn.gov.pl/pl/prezydenta-rp/rada-bezpieczenstwa-nar/rola-rbn/6000,Rada-Bezpieczenstwa-Narodowego.html>.
9. *National Security Strategy of the Republic of Poland : certified translation from Polish*. URL: http://mercury.ethz.ch/serviceengine/Files/ISN/156796/ipublicationdocument_singledocument/9132688b-9c81-4b46-9eac-5e861d3c0ef9/en/Poland-2007-eng.pdf.
10. *Strategy of Development of the National Security System of the Republic of Poland 2022*. URL: https://www.bbn.gov.pl/ftp/dok/01/strategia_rozwoju_systemu_bezpieczenstwa_narodowego_rp_2022.pdf.
11. *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2014. URL: https://www.bbn.gov.pl/ftp/dok/01/sbn_rp_2014.pdf.
12. *U S T A W A z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu*. URL: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170001920/U/D20171920Lj.pdf>.
13. *Ibid.*

Holovkin Oleksandr, Skazko Igor. Subjects of ensuring of the national security in Ukraine and Poland: comparative – legal aspects

The system of ensuring national security of Ukraine is created and developed in accordance with the Constitution of Ukraine and other legal acts which regulate social relations in the field of national security.

The basis of the system of ensuring the national security of Ukraine make up the bodies, forces and means of ensuring national security according to the Law of Ukraine “On Fundamentals of National Security”, which use organizational, managerial, intelligence, counterintelligence, operational search and other measures aimed at ensuring the process of management of threats and dangers.

The components of the security and defense sector are defined in the Concept of Development of the Security and Defense Sector of Ukraine, approved by the Decree of the President of Ukraine of March 14, 2016, No. 92/2016, however, there is no Prosecutor's Office of Ukraine in their numerical list, which according to Art. 4 of the Law of Ukraine "On the Fundamentals of National Security of Ukraine" is the subject of ensuring national security.

According to Art. 135 of the Constitution of the Republic of Poland in 1997, the advisory body of the President on issues of foreign and domestic national security is the National Security Council.

The President of Republic of Poland exercises security and defense powers with the help of the National Security Bureau.

Poland does not have a separate legal act that defines the list of bodies and services that provide national security, but the analysis of the current legislation allows the Republic of Poland to allocate the following government bodies involved in the implementation of tasks in the interests of national security:

- President, Seimas, Prime Minister, other state bodies;
- Bodies conducting justice: courts, prosecutor's offices, the Ministry of Justice;
- Special services: Internal Security Agency, Intelligence Agency, Central Anticorruption Bureau, Military Counterintelligence Service, Military Intelligence Service and Financial Intelligence Service;
- Public security agencies: police, border service, penitentiary service, civil defense service, military gendarmerie, and others.

The Law of the Republic of Poland of May 24, 2002 "On the Agency of Homeland Security and the Intelligence Agency" gave broad powers to the General Pros-

ector of Poland in exercising control over the activities of special services in the field of national security.

In particular, the Prosecutor General of the Republic of Poland: gives written consent to the submission to the court by the head of the Agency of the submission of operational measures using operational and technical means to prevent, detect, terminate and record offenses; before the criminal case is instituted, supervises the procedure for conducting and results of the Agency's activities in the framework of operational measures, if it does not endanger the life and health of people and, if necessary, stops them; in order to prevent, combat and detect terrorist offenses, agrees to block access to the provider of electronic services and others.

To sum up, should be noted that in Ukraine and Poland the national security systems are mostly identical, but the Polish special services are directly subordinated to the Prime Minister and controlled by the Committee on Special Services of the Council of Ministers and the Special Committee on the Seimas intelligence. They also do not have the law enforcement functions, such as the investigation of crimes. In exceptional cases, on the instructions of the court or the prosecutor, they may, within the limits defined by the Criminal Procedure Code, carry out separate procedural actions. Also, the Prosecutor General of the Republic of Poland has sufficient powers to exercise control over the activities of the special services.

We think that the experience of Poland can be used by our state during the reform of the legislation on national security and defense of Ukraine, the normalization of the structure of the security and defense sector, the system of management, coordination and interaction of its bodies, improvement of the system of democratic civil control over the security sector bodies, and defense, strengthening parliamentary control in this area.

Keywords: national security, security and defense sector, prosecutor's office.